

Copy. 22-489 Dv

21114

38.

THESES
PHILOSOPHICAE
PER TRIENNIUM
IN SCHOLIS EXAGITATAE:

QUAS DEFENDEBAT
IOACHIMUS GOICOECHEA

REG. SEMIN. BILBILIT. ALUMN.

PATRONO

FRANCISCO LLOSES S. I.

PHIL. PROF.

Bilbili: in Theatro Maximo Scholarum Soc. Ief.

Dic Maii. Anno M.DCC.LXIV.

BILBILI:

Typis IOACHIMI ESTEVANII.

PRAESIDUM FACULTATE.

THESE

PHILOSOPHICAL

QUESTIONS

IN SCIENCE

AND

IN A CHURCH

AND

BY

FRANCIS BACON

PHILOSOPHER

OF THE SEVENTEENTH CENTURY

AND

PHILOSOPHER

OF THE SEVENTEENTH CENTURY

AND

IESU. CHRISTO. DE. LEZO.

QUEM. NOMINANT.

QUEMQUE. PERAMANTER. AC. PIE. COLUNT.

PULCHRAM. PROPE. URBEM. S. SEBASTIANI.

POPULARES. SUI.

MAGNIS. AB. EO. ACCEPTIS. BENEFICIIS.

VEL. IN. IPSO. VITAE. LIMINE.

NAM. SI. VIDET. SI. INTEGRIS. EST. MEMBRIS.

SI. VALET. SI. VIVIT. ETIAM.

TOTUM. AB. ILLO. CERTE. HABET.

MEMORIA. ERGO. ISTORUM. MUNERUM.

ET. GRATO. ANIMO. EXCITATUS.

IPSI.

QUOD. IURE. SUO. VIDETUR. EXIGERE.

SE. SUASQUE. THESES. PHILOSOPHICAS.

OFFERT. ET. DEDICAT.

IOACHIMUS. GOICOECHEA.

REG. SEMIN. BILBILIT. ALUMN.

IESU CHRISTO DE LEZO

QUAE NOMINANT

QUAEQUE PERMANENT AC PER COLUNT

INCHAM PROPT. URDEM. S. SEBASTIAN.

POPULARES SUI

MAGNIS AB EO ACCEPTIS BENEFICIIS

VEL IN IPSO VITAE LIMINE

NALE SE VIDET SE INGRESS. EST MEMBRIS

SI VALET SE VIVIT ETIAM

TOTUM AB ILLO CERTE HABET

MEMORIA. XRG. ISORUM MUNITUM

ET GRATO ANIMO EXCITATUS

1751

QUOD HARE SUO VIDETUR EXIGERE

SE SUASQUE THESIS. PHILOSOPHICAS

OFFERT. ET DEDICAT

IOACHIMUS GOICOCHEA

REG. SEMIN. BIBLIE. ALMAE

non nisi per Scholam vocari solent. **EX LOGICIS**. I. **O**gica est: *Facultas recte differendi.* Partim est Virtus mentis, partim non est: siquidem plerumque definitur. *Virtus mentis: Habitus inclinans sine fallacia in verum.* Ars est: *Collectio multarum comprehensionum ad finem aliquem utilem vite.* Quamobrem Logicam Artem facimus: scientiam quoque non quocumque in sensu, neque totam Logicam, sed eam tantum partem, in qua sit notitia & certa, & evidens per demonstrationem comparata. Logica habet plures actus practicos. Habita autem ratione finis tota Logica practica est.

Logica est: *Facultas recte differendi.* Partim est Virtus mentis, partim non est: siquidem plerumque definitur. *Virtus mentis: Habitus inclinans sine fallacia in verum.* Ars est: *Collectio multarum comprehensionum ad finem aliquem utilem vite.* Quamobrem Logicam Artem facimus: scientiam quoque non quocumque in sensu, neque totam Logicam, sed eam tantum partem, in qua sit notitia & certa, & evidens per demonstrationem comparata. Logica habet plures actus practicos. Habita autem ratione finis tota Logica practica est.

II.

Logica materia propria, & per se non sunt res, non sunt voces, non sunt.

non qui ab Schola vocari solent *Conceptus objectivi*, aut primò, aut secundò *intentionaliter accepti*, sed tantum sunt notiones, & actiones utentis. *Objectum* verò, quod aiunt, *Formale* est artificium ab ipsa Logica præscriptione regularum directum. Logica una non est, neque simplici, neque physica conjunctione: ordinis verò, aut moralis existimationis esse una potest, quomodo est collectio. Logica utilis quidem est aliis scientiis comparandis: non tamen necessaria.

III.

INter attributa metaphysica non intercedit vera quædam, & propria distinctio: neque *realis formalis ex natura rei*, neque Thomasianorum *objectiva præcisio*, nec in ideis attributorum sectio, & separatio, sed una tantum distinctio rationis.

IV.

UNiversale est, aut metaphysicum: *Unum*, scilicet, *aptum esse in multis*,

tis; aut logicum: *Unum aptum prædicari de multis.* Materia Universi nobis dicitur, ex multis nobis antea distinctè cognitis unum subrogatum pro omnibus. *Actualis Prædicatio* tantùm abest ut efficiat, ut ipsa potius destruat Universum. Ex Universis omnibus abstrahi potest ratio Universi synonyma, quæque sit Genus reliquis superius. Ab individuis ratio quædam similis nihil obest, quin abstrahatur. Neque factum rectum genus in unica specie, neque speciem in unico individuo potuimus invenire.

V.

Syllogismus, seu ratiocinatio est Actio mentis, qua plures notiones, quarum altera ab altera deducitur, nosmet conteximus. Propositio, & Assumptio, & generatim quæ *Premissæ* dicuntur, unâ cum conclusione existunt. Necessè semper non est, ut demonstratio sit Syllogismus; cur enim esse non potest plurium Syllogismorum

contextus, atque eorum colligatio?

EX PHYSICIS.

I.

Phyfica vulgò satis describitur: *Facultas agens de corpore naturali.* Corpus naturale est: *Substantia sensiliter impenetrabilis.* Corpora num sint, nisi excerebratus, haud scio, an possit feridò quisquam dubitare? Principia corporis naturalis in generatione sunt materia, forma, & privatio: in constitutione materia, & forma. Materia prima substantia est dimidiata, seu non completa, & à Deo creata in exordio mundi. Materia prima existit per propriam existentiam. Materia prima suapte natura appetitionem nullam habet formarum, nisi ipsa sua sponte sit animata.

II.

Forma corporum est semisubstantia materiam complens, & perficiens, ab eaque revera distincta. Rationem

reddemus, siquidem quis eam à nobis
 quærat, cur formas peripateticas reti-
 nemus, easque reliquis præferimus. For-
 ma non est tota natura, vel essentia
 corporis physici. Duplex forma prin-
 ceptus conjungi naturaliter nequit cum
 eadem materia: Forma autem princeps
 potest naturali vinculo cum alia non
 principe subire materiam: quemadmo-
 dum præter formam dominam inest in
 singulis corporibus famula *Somatosis.*

III.

Naturaliter sine forma neque exi-
 stit, neque existere potest mate-
 ria prima: Deo autem volente, non
 tanta est earum inter se colligatio, ut
 disrupta, utraque nequeat ab alia se-
 parata existere. Conjunctio materiæ, &
 formæ, sive vinculum illud, quo plura
 coeunt in unum, nolumus, sit res quæ-
 dam vera, & absoluta, sed modus qui-
 dam rerum, distinctus tamen ab iis,
 quæ conjungit. Naturam, ut solet, fi-
 nimus: *Principium motus, & quietis.*

Ars, si etiam possit perficere opera naturæ, non tamen efficere. Dicendum ne sit, Deum rebus creatis violentiam posse inferre, an non? Utrumvis dici posse sine incommodo existimamus.

IV.

CAusam dicimus: *Principium per se efficienter attingens aliud.* An causa existere debeat in momento, in quo agit, is, credo, vertet in dubium, qui nondum noverit, se dormientem omnino feriari. Necessariam judicamus appropinquationem causæ, ut ista aliquid efficiat. Prægressio causæ nobis dicitur ipsum signum prius causæ: signum posterius effecti consequutio. Causa actu efficiens non constituitur per actionem tanquam per virtutem, sed tanquam per functionem, exercitationemque virtutis, per quam re ipsa effecto existentia communicatur.

V.

PRæter virtutem, quam rerum omnium prima causa habet, causas, quas

quas vocamus secundas pollere etiam dicimus sua unamquamque virtute aliquorum effectrice. Substantia proximè tum substantiam, tum accidentia immanentia producit. Proximè quoque, ut efficiat, ipsi liberaliter permittimus accidentia nonnulla in externo recipiente subjecto. Neque ita nobis ipsa vilescunt accidentia, ut non proximè, tanquam adjuvantia causarum substantiam modo quidem minus præcipuo efficiant.

VI.

CAusa materiata est illa : ex qua, cum insit, aliquid fit. *Formalis* : ratio essentia rei. *Finalis* : ratio illa cujus gratia aliquid fit. Animantia opinamur, agere omnia propter finem. Monstrum dicimus, quod insolenti specie, sive forma à rebus sibi natura similibus degenerat. Explicabimus, cur ista contingant, præsertim in homine monstruoso. Fortunam, qui eam fecerint Deam, causam quandam rerum humanarum novam ipsi explicabunt.

Fa-

Fatum omnino nullum, neque si *Christianum* dixeris, idcirco nobis placebit. Res quavis non habet virtutem ad quodlibet, illam, inquam, mirificissimam *Quodlibeticam*.

VII.

Quantitas, una ex præcipuis corporis affectionibus, rectè potest vocari *Naturalis impenetrabilitas*: quoniam, Deo jubente fieri potest corporum compenetratio quantitate incolumi. Quantitas non tribuit substantiæ extensionem, quam, qui contra sentiunt, *Entitativam* nominant. Notio primaria quantitatis sic nobis dicitur: *Eus ratione sui aptum extendi in se, & in loco.* Quod ut corpus suapte natura, & per se habeat, nolimus. Quantitatem hac de causa iussimus distinguere à materia. Corpus continuum non constat partibus in infinitum dividuis.

VIII.

Locus corporum est spatium ab ipsis corporibus occupatum. Præsentia

tia de genere modorum est; qui quidem modus, Deo volente, duplex inesse potest in eodem corpore. Vacuum, etiam volente Deo, reclamant licet Philosophi, esse potest; naturaliter, probabilius judicamus nullum esse, neque esse posse. Motus causam dicimus impetum: cujus naturam non æquè compertam habemus, atque impetum esse. Motui continuato, & tarditati motus, & motui reflexo, & refracto eandem causam attribuimus. Corpora gravia in terram feruntur propter gravitatem, cui inter qualitates absolutas locum damus: tantundem non dicimus de levitate. Ita corpora levia non per eam ascendunt, sed à pondere compulsà corporum graviorum. Impetus auctus à gravitate causa est accelerationis motus in descensu gravium. Tempus nihil est verum, solidumque distinctum à corporibus. Duratio nullus est modus à re, & tempore distinctus.

EX METAPHYSICIS.

I.

Metaphysica est : *Scientia theoretica de ente in univ^{er}sum , vel re , vel cogitatione à materia segregato.* Ens illud dicimus , quod nullam in semetipso contradictionem involvit. Ab omnibus entibus veris abstrahi potest ratio communis entis , quæ per rationem una , & synonyma maneat. *Perfeitas* , excellentissimis ingeniiis exagitata , ut *abstractissima* vulgò sumitur obtinere à nobis non valuit , ut eam per rationem ens esse diceremus. *Unitas* entis nihil verum rei addit. *Veritas* est habitudo intranea rei , ut cognoscatur prout in se est. Sicut *Bonitas* , ut appetatur , & ametur.

II.

Possibile intrinsecus appellamus , quod intrinsecus convenientiam habet attributorum non repugnantium ex natura sua existere. Possibilitas re-
rum

rum nihil verum, nihil solidum, nihil physicum est. Divinam Omnipotentiam melius à nobis sentimus intelligi non connexam metaphysicè cum possibili- bus, quàm connexam. Quæ *Futuratio* appellatur *Formalis*, passiva, intranea consistit in non existentia rei nunc, & ejusdem existentia postea. Existentia, & essentia rerum revera non differunt inter se. *Præteritio* sita est in existentia rei antea, & ejusdem non existentia nunc.

III.

ENtium decem cathedrias tot sapientum judicio, & vetustatis auctoritate confirmatas retinemus. Substantia est, *id quod non est in alio, tanquam in subjecto: vel potius, subjectum quoddam nobis ignotum, in quo sunt proprietates, & affectiones nobis notæ.* Substantiæ complementum, sive Subsistentia in rebus quidem creatis sita est in modo quodam revera addito naturæ, ratione cujus per se, atque etiam in se

existit natura. *Qualitas* est ratio, per quam intelligitur qualis res sit. *Relatio* nihil prater subjectum habet, terminum, & rationem fundandi. Explicabimus *Actionem*, *Passionem*, *Ubi*, &c.

IV.

QUANTUM Philosophi interest, quoniam Deum à *Prædicamento substantiæ* non exclusimus, scire de ipso nonnulla curavimus. Itaque exponemus, Deum esse unum, esse simplicis naturæ, immutabilem, immensum, æternum, omnipotentem: qui operatur omnia, atque cum causis creatis unà agit, eademque actione, qua istæ agunt. Cujus providentiæ nihil est tam summum, quod non subsit; nihil tam minutum, quod non pateat. Cujus in manu est dominatio perfecta, & absoluta in rebus omnibus. Non tamen idcirco causas liberas gubernat, & movet ea, quam Thomistæ volunt, Præmotione. Angeli sunt substantiæ spirituales. Facetos, & perridiculos Lemu-

res non indictos prætermisimus, ut qui velit, à nobis, quid de illis sentiamus, facile possit audire.

DE MUNDO, ET DE COELO.

I.

Mundus est compages ex Cælo, terraque coagmentata, & ex iis naturis, quæ inter illa continentur. Præcisè tenendum, non plures, sed unicum tantum esse mundum, judicamus; Deo autem virtutem non deesse plures mundos condendi. Vetus in primis Philosophorum, gentiumque omnium firmata consensu opinio est, æternum mundum non extitisse, sed aliquando cœpisse. Probabile admodum statuimus, mundum spheræ in modum esse tornatum. Mundi effectio creatio fuit. Non enim ex priori aliqua ante mundum condita, vel æterna materia factus est mundus.

II.

ET si non malè ab obscurissima ultima antiquitatis, & temporum remotissimarum ratione se expedisse eum credimus, qui dixit, mundum fuisse conditum in omnibus quatuor mundi temporibus: probabilius tamen opinamur, mundum cœpisse Æquinoctio Verno. Nullum de mundo systema nostram cogit assensionem, ut tanquam certum illud teneamus. Si summa totius rei hæc sit, utrum terra, an Sol, Astraque moveantur? Non dubitanter affirmamus, terram quiescere, Solem autem, Astraque moveri. In perreconditas Astronomorum quæstiones, tanquam in messem alienam, non irruimus.

III.

Non facimus Cœlum corpus simplex, sed ex materia, suaque forma compactum. Quæ tamen forma non est anima. Cœli omnes (qui probabiliter tres esse dicuntur) sicut generationi, sic corruptioni naturâ subsunt;

præ-

præter *Empyreum*. In quo investigando, illud occurrit, quod centies usurpare in disputationibus philosophicis cegimur: quo cum Philosophi venimus, meminimus illud: *Quæ supra nos nihil ad nos*. Cælum habet quidem naturam incomprehensibilem, nec ejus notitia certa dimanat ad nos. Nihilo tamen minus audemus, utpote Philosophi, Cælum tum Planetarum, tum fixarum facere non solidum, sed oppidò fluidum.

IV.

Astra omnia in Lyceo quam possunt aliam ostentare naturam, nisi materiam quandam communem, & formam unumquodque propriam, & singularem? Figuram Astrorum, quandoque valeat oculorum fides, esse rotundam testabimur. Planetas non plures septem numeramus. Stellarum verò, quicumque ita eas omnes numerando percucurrit, ut non aliquam unam vel minimam prætermisserit, nobis cum ille renuntiavit, tum numerum statuimus.

mus. Lunæ corpus rotundum dicimus, non tamen planum, & læve, sed probabiliter terræ non absimile.

V.

SOL Planetarum Princeps corpus est majori ex parte fluidum, non omninò sphaericum, nativa luce fulgens, Sol dictus, vel quia solus ex omnibus Syderibus est tantus, vel quia, cum est exortus, obscuratis omnibus, solus apparet. In splendidissimo Solis globulo maculas nonnullas inesse novimus, quid illæ sint, non novimus. Quæ verò vocantur Faculæ Solares, fortasse divinando dicemus, quid sint? Planetæ lucent à Sole, Astra fixa à se ipsis, ut probabiliter sentimus. Quid sit in causa cur Astra scintillent, non, nisi curiosus quisvis interroget, dicemus.

VI.

QUAMquam negari vix possit Astra influxu quodam physico, quæ infra Lunam sunt, corpora quædam attingere: influere autem quidquam

quam in voluntatem humanam omnino negandum est. Ut locum denus interrogatiunculis, quærat qui velit, unde cæruleus ille Cœli color oriatur? Quidque sit candens ille Cœli tractus, quem *Viam lacteam* vocant? Non cœlæ Astra moventur, quod anima quadam rationis compote informentur. Non Deum solum causam facimus Astro-
rum motus, non vortices quosdam, non attractus, sed Intelligentias eis extrinsecus adsistentes.

DE ELEMENTIS, ET
Meteoris.

I.

Elementum vulgare ita vulgò finitur: *Corpus naturale simplex ex quo inexistente mixtum componitur.* Probabilius nobis quidem dici videtur esse quatuor pervulgata illa: *Terram, Aquam, Aerem, & Ignem.* Itaque Chymici, & qui Atomistæ, atque Corpuscula-

culares aut esse, aut videri gloriantur, nondum nobis sua probari elementa satis intelligent. Elementorum formas in exordio mundi primum eductas fuisse opinamur: deinde secundum suam naturam non remanere generatim in mixtis, tum quodlibet elementum in universum mutari non posse in aliud.

II.

Quatuor elementorum qualitates primæ fermè omnibus dicuntur: *Calor, Frigus, Humiditas, & Siccitas.* Quoniam neque in atomis *calorificis*, neque in effluvio corpusculorum, neque in motu *vorticoso*, seu velocissimo primi cujusdam elementi justam causam caloris invenimus, calorem fecimus *accidens* quoddam absolutum: nihil magis de *humiditate*, sive qualitate illa, qua corpus proprio termino difficile clauditur, facile alieno: consimilia omnia de siccitate, quæ proprio facile, alieno termino difficile clauditur.

III.

III.

NUm *Ignis*, qui calidus esse fertur, & siccus, sphaeram sursum habeat, quo nativo impulsu accedit, is, credo, modo requiret, qui ascensum fumi, atque vaporum, sphaerae cuidam fumosae, aut vaporario attribuerit. In terrae visceribus receptacula multa ignis esse dubitare sani non possumus. Explicabimus, cur ignis non solum ab aqua, sed etiam à se ipso, itemque minor à majore extinguitur? Cur prohibito aeris ingressu? Cur etiam immodico flatu? Moderato autem augeatur? Cur ignis diutius in umbra, quam in Sole conservetur? Cur, qui valde frigent, si ad ignem copiosum accedant, colorem sentiant? Cur ignis ad disrumpenda dura corpora valeat? Cur metalla liquefacta ardentius urant, quam flamma ignis?

IV.

QUi terrae globum ambit ad Caelum usque Lunae liquida, & per-
mea-

meabili natura, Aer vocatur, diciturque esse *calidus*, & *humidus*. Quæret ex nobis, qui cura ista tangatur, an *Aer* elaterium habeat, & unde probeatur? An sit perfectè pellucidus? An etiam, nisi quasitum rideat, aer videri possit? Non gravabimur dicere, cur aer, aqua quidem subtilior, quædam non permeat corpora, quæ trajicit aqua? Cur quædam aeri exposita magis refrigerentur ad Solem, quàm in umbra? Cur aer efflatus ore dilatato sit calidus, compresso autem ore sit frigidus?

V.

Aqua *frigida* esse creditur, & *humida*. Quænam sit ejus natura, primo dicemus: tum aquarum varietatem, mirabilesque earum proprietates. Deinde de aqua marina, unde salsum illum saporem, & amarum contrahit. Cur præ reliquis natationi sit aptior? Motus maris præcipuos exponemus; sententias item celebriores Antiquorum, & RR. Philosophorum de *Æstu* reci-

maris. Nostra (ne nihil dicamus) probabiliter causam aliquam ad Lunam refert. Terra tandem, quæ sicca dicitur, & frigida unde fecunditatem nanciscatur, ut magna mater jure nominetur, dicemus.

VI.

Meteora *ignita*, Cometa scilicet, Fulmen, Fulgur, Ignis lambens, Ignis fatuus, Castor, & Pollux, Stellæ discurrentes, & cadentes, Draco volans, Capræ saltantes, Trabes, sive Lanceæ: Meteora *Spirantia*, Venti, *Emphatica*, Parhelium, Corona, Virgæ, Parasele-
ne, Iris: Meteora *aquea*, & *terrea*, Nubes, Nebula, Pluvia, Grando, Glacies, Nix, Ros: *Thermæ*, Aquæ minerales, Fluviorum, & Fontium origines, Fossilia quoque, Sales, Sulphura, Lapidés, Metalla, quid hæc sint, unde ortum ducant, alia uniuscujusque propria, brevi quadam explicatione dicemus: non enim volumus, qui ista legunt, existiment, nos nosse omnia,
 .II.
 quæ-

quæcumque alii sentiant , sed habere quidquam , quod dicere possimus. Magnetis virtutes dicemus. Unde illæ sint? Non nos pudet dicere , nescire , quæ nescimus.

DE ANIMA.

I.

Anima rationis particeps , etsi mille veniendi in corpora vias insaniabile philosophandi cachoetes ei designavit , solum habet Deum Auctorem , à quo tunc creatur , cum corpus aptè conformatum est ei recipiendæ , vitæque muneribus obeundis. Itaque humanos animos non facimus corpore antiquiores : non unà omnes cum Angelis creatos , non cum Animo primi parentis simul conditos , & deinde in corpora propter scelera antea commissa tanquam in carcerem immisos : non per traducem propagatos : non de corpore in corpus errabundos.

II.

II.

HUMANUS Animus est substantia simplex, omni concretionem materiæ libera: est spiritalis, & immortalis, quod naturali etiam ratione demonstrari potest. Animum nostrum utpote spiritum regendo corpori accommodatum in omnibus humanis membris probabilius inesse judicamus. In iis, scilicet, in quibus actio, vitalisque functio reperitur. Nihilominus minus sanguinem opinamur non animari. Nullo pacto Animas in homine geminamus: sed unam officii omnibus vitæ præstare esse sentimus.

III.

COMMERCIIUM Animi cum corpore non apud nos harmonia quædam præstabilita efficit, non occasio, casus, vel fortuna in actionibus sibi invicem respondentibus, non Anima quædam novo genere media, non aurigæ ex edito capitis loco nervis tanquam loris in reliquo corpore gubernatio, sed ve-

ra

ra copulatio, verusque nexus possessionis, & proprietatis, & dominationis. Facultates Animæ incorporeas, & internas neque inter se, neque ab Anima revera distingui statuimus: intellectum, scilicet, memoriam, & voluntatem.

IV.

INtellectus ea vis Animæ nominatur, qua rerum ideas percipimus, & in omnem partem cogitando versamus. Nullius rei nobis idea est ingenerata. Nulla insensibilis, & incorporeæ, sive rei, sive attributi idea probabiliter inesset in Anima, si nulla res sensibilis ab ipsa cognosceretur. Omnis nostra cognitio pendet à sensibus, vel proxime, vel remote. Non ita tamen pendet à sensibus, ut non nisi quæ sensilia sunt, & quidem non nisi ut sensilia à nobis cognoscantur. Mens non attingit rem distinctam ab omni possibili.

Memoriā vocamus facultatē percipiendi ea, quæ fuerunt aliās a nobis percepta. Reminiscentia est actio ipsa, quæ rem olim perceptam, sive nisi aliquo, sive facile iterum percipimus. Explicabimus, cur exercitatione memoriā augetur, plurimumque perficitur. Cur iuvenes plus valeant plerumque memoriā, quam aut pueri, aut senes? Cur memoriæ, qui facile res mandant, soleant eartundem facile obliuisci?

Voluntas est illa Animæ facultas, qua aliquid vel appetimus, vel auersamur. Materia illius est bonum, vel malum. Voluntas ita fertur amore in bonum, ut bonum auersari, quatenus bonum, nequaquam possit. Ita rursus malum fugit, ut quatenus malum est, minimè queat illud amare. Puram omissionem liberam nullam esse, id ipsum inditio damus, nos eam

libe-

liberè omnino non potuisse omittere. Habitus nobis illi dicuntur, quibus probè, vel malè affecti sumus in perturbationibus Animi. Habitus, qui *naturales* appellantur, ut ab habitu infuso, & superno distinguantur, nulli sunt nobis ingenerati. Habitus, quò plures fuerint, eò debiliores sentimus evadere.

VII.

Facultates internas Animæ, sed corporeas dicimus, phantasiam, sensum communem, memoratricem, æstimatoricem, quoniam Anima constant, organisque corporeis unicuique facultati aptis, partim facimus distinctas ab Anima. Phantasiæ, sive imaginatricis facultatis quanta sit vis, aliqua exempla, si vera narrant Auctores, declarant. Sensum communem, & æstimatoricem in cerebro collocamus. Memoratricem in nervis, ductibusque, in quibus fit rerum perceptarum impressio. Sensatio est perceptio rei per sensus: distinguitur ab intellectione.

SÆpe quidquam videmus, aut audi-
 mus, neque videre ea nos, neque
 audire intelligimus. Propagationem ex-
 ternæ sensationis ad cerebrum usque
 explicabimus. *Appetitum*, qui dicitur
sensitivus, probabiliter in cerebro po-
 nimus, ubi necessariò præcessit rei con-
 cupitæ imaginatio. Somni, & insom-
 niorum causam dicemus; de vigilia
 quoque, quid illa requirat, ut sit.
 Quinque sensus externos exponemus.
 Videlicet qua ratione tactus efficitur.
 Gustatus organum, in quo collocatur.
 Unde sit ciborum jucunditas, quàm desi-
 deriis condiri non malè quisquam dixit.

IX.

DE Odoratu, qua via halitus in se
 recipiat odoriferos, explicabimus.
 Illa etiam, cur odores aliqui vomitum
 excitent? Cur ex *rabaci* pulvere, vel
 festucis, aut alio subtili corpore, irri-
 tata narium membrana, sternutatio
 contingat, totumque penè corpus va-
 lidè

lidè concutiatur? Cur in deliquio, attracti naribus odores uno sæpe momento vitam reddunt? Horum, quos diximus, sensuum materiam neque qualitates quasdam solitarias, neque corpuscula suapte natura odorifera, & sapida; sed illas esse dicimus horum vehiculo intimos sensuum recessus trajicientes, & permeantes.

X.

DE Auditu, quodnam ibi sono pateat flexuosum iter, primo dicemus: tum in quo sonus consistat: deinde qua ratione surdus, aut certè quisvis auribus, quantum fieri potest, oclusis, & obstipatis Cytharæ v. g. sonum audit, si dum ista percutitur, alteram ejus extremitatem dentibus ille mordendo constringat. De Visu, præter mirabilem illius fabricam, visionem, in quo incipiat, & ubi perficiatur, dicemus. Sed ne istud requiras, in cristalino oculi humore arbitramur visionem inchoari, perfici autem vel

in retina, vel in opticorum nervorum
cohaesu.

XI.

DE Luce nonnullas aliorum sen-
tentias novimus. Nostra ita ha-
bet. Lucem ponimus in corpusculis
affectis quidem, sive *modificatione* qua-
dam, sive *evento* addito, sive *qualitate*,
qua sint lucida. De coloribus caeci qui-
dem non ferunt sententiam: at Philo-
sophi acutius vident, quàm aut Aquila,
aut Serpens Epidaurius. Veros quos-
dam corporibus inesse colores opina-
mur: qui tamen diminutione, & in-
cremento, majori, vel minori lucis
copia, diversos induunt aspectus. *Albi*,
& *nigri* proprietates præcipuas, & ju-
cundissimas scitu exponemus. Dicemus,
cur alba corpora visum fatigant, læ-
duntque, nigra nequaquam? Cur ra-
diorum copia tanta incidit in oculum,
cùm alba cernimus, nec tanta, sed
minima, cùm nigra intuemur? Cur al-
ba solaribus radiis exposita, agrè, fa-
cile

cilè nigra , si humida sint , exsiccantur , & utcumque se habeant , hoc etiam discrimine incalescunt ? nimirum facile nigra , ægrè autem alba. Cur corpora ustione nigrescunt ?

XII.

BRutorum Animæ non sunt incorporeæ : brutorum Animæ sunt dividuæ. Uno crediderim verbo dixisse. Bruta non sunt mera authomata. Omne animal fit ex ovo. De Chylosi , de Hæmatosi , de Circuitione sanguinis , de Animalium nutritione , & augmento , si locus enarrandi detur , libenter nos sermo iste detinebit. De Fame etiam , & siti. Cur dum comedimus non illico sedatur fames ? Cur jusculum calidius , pingue præsertim , statim satiet ? Cur nos interdum cibi fastidium etiam impastos tenet ? Cur homines aliquando tanquam canina fames urget ? Cur multa alia digna intellectu. Planta , vel ex semine omnis nascitur , vel stolone , ex putri nulla. Radices , truncum , ramos ,

mos, folia, flores, fructus, plantarum
nutritionem, & accretionem aliquan-
tula explicatione descripta proponemus,
modumque, quo plantarum nutritio,
& accretio contingat.

Imprimatur.

Doct. D. Josephus Jordana,
Vic. Gen. & Offic.

Vt. P. Franciscus Hernandez,
Rect. & Stud. Præf.

De Animo.
mos, folia, flores, fructus, plantarum
nutritionem, & accretionem aliquid
talis explicatio de his proponitur
modoque, quo plantarum nutrimus
& accretio contingit, notitia eratur

Inprimis
Doct. D. Josephus Jordanus
Vic. Gen. & Offic.
N. P. Franciscus Hieronymus
Rat. & Zind. Prof.

...